

Помогнете му на вашето дете да научи како да се однесува

Децата учат како да се однесуваат

Сите деца се посебни затоа што се родени со свој карактер. Токму затоа, дури и децата од исто семејство не реагираат исто на слични ситуации. Но, голем дел од однесувањето на малите деца се учи од искуството. Тие учат од тоа како возрасните во нивниот живот реагираат кога се однесуваат добро или не толку добро. Тие исто така ги копираат начините на однесување – и „лошото“ и „доброто“ – на возрасните. Децата не ги имитираат само другите деца.

На малите деца им треба помош од возрасните за да изградат навика на добро однесување и ваше трпение кога прават грешки. Ќе има периоди кога тие ќе знаат што треба да направат и ќе се напрегаат да го направат тоа. Во овие моменти ќе им треба голема поддршка, исто како што ќе им треба помош кога нема да можат да ја изградат својата кула од коцки или да си наточат сок. За да ги совладаат овие вештини, на децата им се потребни време и вежбање. Но, вежбањето е исто така потребно и тогаш кога тие учат како да се однесуваат.

Бидете јасни во тоа што сакате

На децата им се потребни ограничувања и правила кои ги поставуваат возрасните, но тие не треба да се менуваат според нивното расположение. Возрасни лица кои најмногу им помагаат на малите деца се оние што се „строги но правични“, кои ќе кажат „не“ во клучните моменти и секогаш проверуваат дали кажале „не“ по навика, без да размислат.

Основните правила не можат постојано да бидат за она што децата не треба да го прават. Во овие околности, на децата им останува само да размислуваат што смеат да прават по сите оние наредби „престани“. За сите оние „не прави го тоа“, бидете подготвени со алтернативно „може“. Со внимателно водство, малите деца можат да научат дека не е во ред да ги удираат луѓето, дури и кога ѝ се многу лути на Мама или дури и кога некое друго дете е навистина „ужасно“. Тие не можат да го научат ова доколку некој од возрасните постојано им вика или ги удира и го користи истото она однесување што тие се обидуваат да го спречат кај децата.

И што им останува на децата да направат кога се налутени или кога чувствата им се повредени? Им треба помош за да употребуваат зборови, како на пример: „Јас сум ти лут/а затоа што...“ Малите деца учат, малку по малку, дека доколку им се допаѓа некоја книга или количка со која си игра некое друго дете не е во ред едноставно да ја грабнат и да избегаат. Наместо тоа, тие треба да прашаат: „Те молам, може ли да ја земам...“ или да понудат замена.

Основните правила им помагаат на возрасните да му одолеат на предизвикот за удирање. Секогаш има и поинаков избор со кој ќе избегнете да ги повредите малите деца – физички или емотивно. Во време на стрес, можеби ќе треба да изброите до 10, длабоко да издишете или да се вратите неколку чекори наназад.

Избегнете да ги етикетираат децата

Малото дете понекогаш се справува користејќи груби зборови или активности. Но, ова однесување не го претвора во „пакосно“ или „лошо“ дете.

На возрастните не им се допаѓа доколку некој постојано ги критикува со зборови како што се: „Ти си секогаш нетрпелив!“, или „Ти никогаш не ме слушаш!“ Возрастните треба да ја избегнуваат лошата навика со постојано етикетирање на децата, како на пример: „никогаш не си бил ваков“ или „секогаш го правиш тоа“.

Обидете се на секоја епизода на лутина да гледате како на посебен настан. На овој начин, детето веќе не го гледаат како да е „родено лошо“. Со тоа што секој момент на лутина ќе го третирате посебно, ќе ви биде полесно да разберете што го предизвикало бесот и во иднина да му помогнете на детето да го избегне тоа.

Фокусирајте се на позитивните работи

Обидете се да ги „фатите“ децата кога „се добри“. Децата најдобро учат кога ќе добијат добронамерно охрабрување за она што го имаат направено. Можете да користите зборови, насмевки и гестови како што е аплаудирање.

- Децата разбираат многу повеќе за споделувањето кога ќе чујат: „Браво, му даде неколку од твоите коцки на другарчето“. Овој пример им дава многу повеќе информации на децата за разлика од неодреденото упатство: „Треба да делиш со другите“.
- Охрабрувајте ги за „малите нешта“ и избегнувајте да чекате нешто „доволно големо“ за да го забележите. Кажете им на децата: „Благодарам што почека, многу си трпелив“ или „Браво за тебе, ми кажа дека си налутен. Да видиме што можеме да сториме за...“.
- Наградите и подароците може да се користат но тоа треба да се прави внимателно. Не е мудро да им се дозволи на децата секогаш да очекуваат „наплата“ со слатки, или нешто друго, за најобично внимание или услужливост.
- Избегнете го забележувањето на секое „лошо“ однесување на детето. Доколку не можете да се справите со децата, тогаш секој ден најдете и наведете три добри работи кои тие ги направиле.
- Бидете сигурни дека децата се уверени во вашата љубов, без разлика дали треба да се справувате со сериозно препирање или со голем хаос. Дефинитивно одолејте му на искушението да речете: „Нема да те сакам веќе ако...“ Децата треба да ја чувствуваат емотивната сигурност која доаѓа со: „Те сакам. Но не ми се допаѓа она што му го направи на другарчето“.

Помогнете им на децата да се справуваат со бесот

На децата им се потребни возрастните за да им помогнат кога ќе започнат викањето и штипењето.

- Бидете подготвени да се вмешате и да ја запрете грубоста или физичкото повредување меѓу децата. Но, останете мирни – во вашиот лик, во вашите гестови и во вашиот глас.
- Избегнувајте претпоставки за тоа кој прв почнал или кој треба да се обвини. Често пати не можете да бидете сигурни.
- Препознајте ги силните чувства на децата, велејќи: „Гледам дека си многу вознемирен, а ти знам дека си налутена“. Тогаш можете да додадете: „Но не е во ред поради тоа“.

да се тепате“. Тогаш прашајте на мирен начин: „Што се случи овде?“, или „Гледам дека има проблем за велосипедот“.

- Сослушајте го секое дете и помогнете со прашањето: „Што можеме да направиме околу проблемот?“ Заедно ќе најдете подобро решение за ситуацијата.

Справете се со последиците, немојте да казнувате

Бебињата и малите дечиња не можат да ги предвидат резултатите од своите активности. Не знаат доволно за тоа како функционира светот. Честопати, многу малите деца треба да бидат тргнати настрана затоа што не можат да се запрат – предизвикот е преголем да се стават работи во видео рекордерот или да се качат по уште едно колаче. Честопати, малите деца треба да бидат потсетени на основното правило или уште еднаш да го чујат барањето.

- Останете мирни (не е секогаш лесно!) и потсетете ги децата дека: „Ако не можеш да седиш мирен додека ја читаат приказната, тогаш ќе си излеземе оттука“. Претпредупредувањето може да го создаде чувството на „фер полицаец“. Исто така, има дава можност на децата да се пренасочат. Тогаш можете да им кажете „браво“ доколку успеат во тоа.
- Секоја последица треба да има смисла во однос на однесувањето на децата. Децата се чувствуваат гневни доколку не отидат во паркот затоа што утрината се однесувале „многу безобразно“. Оваа вештачка последица ќе изгледа како казна и тие може да си помислат: „Ти не си фер!“.
- Справете се со однесувањето на децата во истиот момент и тогаш ќе го избегнете навраќањето кон истото. Размислете за момент како би се чувствуваале доколку немало нов почеток кога вие сте направиле грешка.

Без изненадување, децата честопати го копираат она што го слушнале и виделе од возрасните. Обидете се најдобро што можете да ја избегнете секоја тактика што би резултирала со прекор доколку децата се однесувале на тој начин. Возрасните кои користат викање, сарказам, колнење, закани или удирање претставуваат многу лош пример за децата.

Зошто понекогаш ни е тешко?

Никој не е совршен. Дури и најдобрите возрасни се заморуваат, губат трпение и прават грешки во еден момент без размислување. Внимателното возрасно лице ќе размисли: „Дали би сакал детето да го изговори или направи она што јас сега го направив?“ Доколку е потребно, ние треба да речеме „Извини“, истото она што го очекуваме и од децата.

- Возрасните може да имаат помалку „добри денови“ и важно е децата да не бидат прекорени за истата активност за која претходниот ден добиле насмевка. Се разбира, децата учат дека понекогаш правилата малку се прекршуваат. Сепак, тие не можат да се справат со драстичната промена на реакциите на возрасните.

Какво и да било вашето искуство од детството или ставовите на луѓето што ги познавате, обидете се да разберете дека топлото охрабрување нема да ги разгали децата или да ги направи арогантни. Децата најдобро учат како да се однесуваат тогаш кога сте им укажале дека сториле нешто добро и сте помогнале да се справат со последиците од однесувањето.

Во изготвувањето на текстот се користени делови од брошурата *Helping children with their behaviour*, Jennie Lindon, Early Childhood edition.